

Η μνήμη και ο ρόλος της στη μάθηση

Η μνήμη του ανθρώπου δεν είναι άλλο από τη γνωστική διεργασία συγκράτησης, για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα, της προσκτώμενης εμπειρίας και βέβαια **ο ρόλος της στη μάθηση είναι καθοριστικός.**

Οι επιστήμονες κάνουν λόγο για **δύο μνημονικά συστήματα ή μνήμες του ανθρώπου**, που συνεργάζονται στενά μεταξύ τους προκειμένου να βοηθήσουν τα άτομα στη μαθησιακή διαδικασία και στην αναζήτηση και ανάκληση πληροφοριών και γνώσεων.

Το πρώτο μνημονικό σύστημα, η **βραχύχρονη μνήμη**, είναι γνωστό και ως **εργαζόμενη μνήμη ή μνήμη εργασίας**. Έργο της είναι η **συλλογή και προσωρινή συγκράτηση** των αισθητηριακών πληροφοριών (αισθητήρια καταγραφή), προκειμένου αυτές να υποβληθούν στη συνέχεια σε συνειδητή επεξεργασία.

Το δεύτερο μνημονικό σύστημα είναι η **μακρόχρονη μνήμη** ή μόνιμη μνήμη. Έργο της είναι η συσσώρευση και κωδικοποίηση όλων εκείνων των πληροφοριών που πρωτοεμφανίστηκαν με τη συνδρομή της βραχύχρονης μνήμης, αποτέλεσαν αντικείμενα επεξεργασίας και ακολούθησαν στη συνέχεια την οδό της μεταβίβασης και χρόνιας αποθήκευσης τους. Η μακρόχρονη μνήμη, δηλαδή, λειτουργεί σαν **μια συσσωρευτική αποθήκη γνώσεων**, στην οποία ο καθένας αποκτά τακτική πρόσβαση είτε όταν αναγνωρίζει κάτι οικείο είτε όταν μαθαίνει κάτι καινούριο σ' επίπεδο εικόνων, πράξεων ή λέξεων.

το σχολείο το παιδί καλείται καθημερινά να συγκρατήσει πληροφορίες στον εγκέφαλο του και να τις ανακαλέσει όταν παραστεί ανάγκη. **Τα παιδιά με Δυσλεξία και Μαθησιακές Δυσκολίες παρουσιάζουν συχνά ελλείμματα στην απομνημόνευση και ανάκληση πληροφοριών**, γεγονός που παρεμποδίζει τη μάθηση σε όλους τους τομείς. Η περιοχή μάλιστα στην οποία παρουσιάζουν δυσκολίες, σύμφωνα με τους ερευνητές, είναι αυτή της **βραχύχρονης ή εργαζόμενης μνήμης**.

Έτσι:

- Μπορεί να δυσκολεύονται να αντιστοιχίσουν τα γράμματα με τους ήχους, ώστε να αποδώσουν τον σωστό φθόγγο για κάθε γράμμα.
- Μπορεί να δυσκολεύονται να συνθέσουν τους φθόγγους και τις συλλαβές για να διαβάσουν μία λέξη –πρόβλημα που γίνεται πιο έντονο στις μεγάλες λέξεις.
- Όταν διαβάζουν ένα κείμενο, μπορεί να μην το κατανοούν επειδή έχουν ξεχάσει τι είχαν διαβάσει προηγουμένως.
- Μπορεί να μη θυμούνται πώς σχηματίζονται διάφορα γράμματα και αριθμοί
- Μπορεί να δυσκολεύονται να θυμηθούν τους διάφορους γραμματικούς και ορθογραφικούς κανόνες
- Μπορεί να δυσκολεύονται να θυμηθούν τη σωστή ορθογραφία των λέξεων, ιδιαίτερα αυτών με ιστορική ορθογραφία
- Μπορεί να γράψουν τις λέξεις σωστά όταν είναι μεμονωμένες αλλά όχι σε κείμενο
- Μπορεί να δυσκολεύονται να απομνημονεύσουν και να ανακαλέσουν αριθμητικά δεδομένα ή τους αλγόριθμους των διαφόρων πράξεων
- Μπορεί να δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν μακροσκελείς εξηγήσεις στα μαθηματικά
- Μπορεί να δυσκολεύονται να λύσουν ένα πρόβλημα γιατί δε μπορούν να συγκρατήσουν τα δεδομένα τους προβλήματος, ενώ συγχρόνως το επιλύουν

Δραστηριότητες για την ενίσχυση της μνήμης των παιδιών

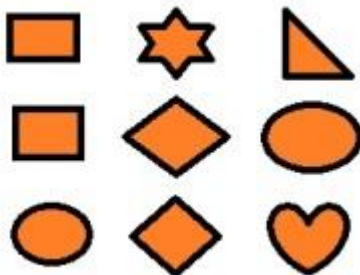
Μερικές **απλές δραστηριότητες** που μπορούν να πραγματοποιηθούν και **από τους γονείς** για την εξάσκηση της μνήμης των παιδιών είναι οι εξής:

- Κάνουμε μία **διαδρομή** μέσα στο σπίτι. Αφού μας παρατηρήσει το παιδί, πρέπει να κάνει την ίδια διαδρομή.
- **Ονομάζουμε 3 σταθερά σημεία** μέσα στο δωμάτιο (π.χ. παράθυρο, ψυγείο, τραπέζι) και ζητάμε από το παιδί να τα αγγίξει με την ίδια σειρά που τα άκουσε.
- Παίρνουμε μία μπάλα και την τοποθετούμε αλληλοδιαδόχως **πάνω, κάτω, μπροστά και πίσω** μας. Το παιδί πρέπει να ξανακάνει την ίδια άσκηση με την ίδια σειρά.
- Παίζουμε **το παιχνίδι του παπαγάλου**: Ονομάζουμε μία σειρά φρούτων (π.χ. μήλο, πορτοκάλι, αχλάδι). Το παιδί πρέπει να επαναλάβει τα φρούτα που άκουσε με την ίδια σειρά. Μπορούμε να παίξουμε το ίδιο παιχνίδι με ονόματα ζώων, λουλουδιών κτλ. Ξεκινάμε με 3 στοιχεία και αυξάνουμε σταδιακά.
- Εμφανίζουμε στο παιδί 5 ή και λιγότερα (ανάλογα με την ηλικία του παιδιού) αντικείμενα και του ζητάμε **να τα παρατηρήσει** για λίγα δευτερόλεπτα. Στη συνέχεια **καλύπτουμε** τα αντικείμενα με ένα μαντήλι και ζητάμε από το παιδί **να αναφέρει** τα ονόματα αυτών των αντικειμένων. Φυσικά, θα πρέπει να επιλέξουμε αντικείμενα που ξέρουμε ότι το παιδί γνωρίζει με το όνομά τους.
- Φτιάχνουμε μία **ιστορία με σειρές λέξεων**, οι οποίες εμπλουτίζονται σταδιακά (π.χ. λέμε στο παιδί: Πήγα στο σουπερ μάρκετ και πήρα φακές). Το παιδί πρέπει να επαναλάβει τη φράση που άκουσε, προσθέτοντας μία νέα λέξη (π.χ. Πήγα στο σουπερ μάρκετ και πήρα φακές και σαμπουάν). Το παιχνίδι συνεχίζεται μέχρι κάποιος από τους δύο (εσείς ή το παιδί) να ξεχάσει κάποιο από τα αντικείμενα ή να μπερδέψει τη σειρά.
- Φτιάχνουμε **λίστες με αντικείμενα** που έχουμε στο σπίτι, π.χ. κουτάλι, σαπούνι, μολύβι, αρκουδάκι. Στη συνέχεια **ζητάμε από το παιδί να μας τα φέρει**, με την ίδια σειρά που τα εκφωνήσαμε.
- Δείχνουμε στο παιδί μια **σειρά από σχήματα** που έχουμε ζωγραφίσει σε ένα χαρτί και του

ζητάμε να τα παρατηρήσει:

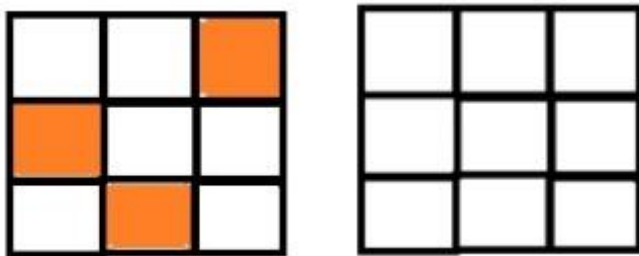
Απομακρύνουμε το χαρτί και στη συνέχεια του δείχνουμε ένα φύλλο όπου έχουμε ζωγραφίσει πολλές σειρές σχημάτων, συμπεριλαμβανομένης και αυτής που δείξαμε στο παιδί προηγουμένως:

Ζητάμε από το παιδί να εντοπίσει τη σειρά που του δείξαμε.

- Φτιάχνουμε 2 ίδιους **πίνακες με τετράγωνα** 3×3. Στον έναν χρωματίζουμε τυχαία 2 ή 3 τετράγωνα. Το παιδί παρατηρεί για λίγα δευτερόλεπτα τον πίνακα και μετά τον απομακρύνουμε. Στη συνέχεια το παιδί καλείται να εντοπίσει στον άλλο πίνακα τα τετράγωνα

που ήταν χρωματισμένα. Ο βαθμός δυσκολίας αυξάνεται σταδιακά είτε με τη χρήση μεγαλύτερων πινάκων (4x4, 5x5) είτε με το χρωματισμό περισσότερων τετραγώνων.

- Παίζουμε με το παιδί όσο το δυνατόν περισσότερα **παιχνίδια μνήμης**, τα οποία μπορούμε να βρούμε στο εμπόριο αλλά και στο διαδίκτυο. Τα σταυρόλεξα, το σκάκι, το memo, τα παζλ και πολλά άλλα “κλασικά” παιχνίδια προσφέρουν όχι μόνο ψυχαγωγία αλλά και πολλαπλά οφέλη στη μνήμη και παρατηρητικότητα των παιδιών.

Αναφέρουμε λέξεις που μοιάζουν και ζητάμε από το παιδί να τις επαναλάβει. π.χ. πιάνο-μπάνιο, χέρι-ταίρι, λάβα-φάβα, κασέλα-μασέλα κτλ.

- Κάνουμε **ερωτήσεις** στο παιδί **που αφορούν στην καθημερινότητά του**. Ζητάμε να θυμηθεί τι έκανε την προηγούμενη μέρα (π.χ. τι έφαγε, πού πήγε, τι φόρεσε κτλ.), να αναφέρει ονόματα (φίλων, συμμαθητών, συγγενών κτλ.), να ανακαλέσει συγκεκριμένα περιστατικά (π.χ. με ποιους έπαιξε στο διάλειμμα, ποιον σήκωσε για μάθημα ο δάσκαλος, ποιοι ήρθαν στο πάρτι του κτλ.).
- Λέμε στο παιδί γνωστά **παραμύθια**, τα οποία εμπλουτίζουμε με **νέα στοιχεία**. Π.χ. «η Χιονάτη, που φορούσε μπλε μπλούζα και κίτρινη φούστα...», «κρατούσε ένα μικρό καλαθάκι...», «... και μαγείρεψε στους νάνους ψαρόσουπα και μακαρόνια με κιμά». Στο τέλος του παραμυθιού κάνουμε ερωτήσεις. Π.χ. «τι φορούσε η Χιονάτη;», «τι κρατούσε στα χέρια της», «τι μαγείρεψε στους νάνους;».

Πηγή: milontasgiapaidia.wordpress.com

www.eidikospaidagogos.gr